

Респондент: Катерина Слободян, (26 років).

Хто записав: провідний редактор

(з видавничої діяльності та сайту)

Інформаційно-видавничого відділу

Національного музею Голодомору-геноциду

Любов Гоцуляк.

Дата запису: 20. 04. 2022 року.

Спосіб проведення інтерв'ю: Листування через Instagram та електронну адресу.

«24 лютого, приблизно о 5 ранку, я прокинулась, бо почав «жужжати» телефон. Починаю читати повідомлення від сестри, яка у повному шоці та паніці розповідає, що горить Каховка. Дуже просить мене забрати її, і не кидати, якщо щось станеться, бо в неї ще мала дитина (моя племінниця). Я нічого одразу не зрозуміла, відкриваю телеграм-канал з новинами і бачу те, у що не могла повірити ще неділю, і змиритись з цим: «Российская Федерация совершила удар баллистическими ракетами по украинским городам». Після цього чую звуки навкруги і літаки. Мій хлопець ще запитав мене: «Це що?», а я відповіла, що це машини так голосно їздять. Та ні... То були винищувачі. Наші чи не наші... Але було вже дуже страшно. Мені дзвонить мама і розповідає, що чула сильніші вибухи від яких вона прокинулась... І я одразу почала думати про батька, який захищає нашу країну вже три роки біля Луганська і Донецька. Ми почали збиратись.

Тривожна валіза і все, що туди могло поміститись. Ми чули як панікують сусіди зверху, як величезна кількість машин кудись їде, дуже швидко.

Наступна неділя була просто якоюсь нереальною. Одну добу ми взагалі не спали, дві, спали по черзі, бо боялись, що пропустимо щось і «не дай Боже прилетить по нам». Підготували підвал, набрали води у все, що тільки було, купили запаси їжі. На момент першої неділі війни їжі майже не було, бо люди купували все, що бачили. Ми заклеїли всі вікна, що є у домі, по рекомендаціях влади. Усі телефони та додаткові прилади (повербанки) зарядили. І чекали... Тоді ми ще вірили, що орки будуть лупити тільки по військових об'єктах.

Ми бачили ракети, що летять над нашими головами вночі. Усе небо було червоного кольору, зарево, вибухи. Кожен вибух відчувався в грудній частині тіла, немов ти стоїш біля найгучніших колонок.

Ми вночі боялись вийти на вулицю, бо розповідали про диверсійні групи. Коли чули вертоліт, розуміли, що це десь може висадитись ворожий десант. Тоді ми ще були впевнені, що навіть, якщо вони доберуться до мирного населення, то чіпати не будуть або візьмуть у полон.

У перші дві неділі війни по Миколаєву летіли гради, смерчі, урагани... Ми вже навіть почали розпізнавати, коли і що саме летить. Я назавжди запам'ятаю моменти, коли «верещить» тривога у телефоні, на вулиці; усі прокидаються і щосили біжать на кухню. Адже саме там у нас з обох боків по дві стіни і це

найбезпечніше місце. Спимо ми і досі одягнутими, тому що у будь-який момент прийдеться бігти (56-й день війни).

Мій тато військовий і захищає Україну в одній із гарячих точок лінії фронту. Його дзвінок я чекаю дуже, це неможливо передати. Розмова з будь-яким військовим неможлива, він тільки питає: «Як ви?», ми відповідаємо: «Живі». Все... Ця розмова триває 10 секунд. Це боляче... Від розуміння того, що він вже може не передзвонити.

Найжахливіше, що я нічим не можу допомогти татові моєму... Це жахливо, тому що туди, де вони (Луганськ, Донецьк), ніхто з волонтерів не їде. Батько розповідав, коли міг, що в них немає води і вони топили сніг, щоб попити. Що майже всі захворіли, адже вони без нормального взуття та одягу. Бо ховались від ворога і взяли з собою все, що під руками було. Все інше прийшлося підірвати, щоб ворог не зміг нічого використати. Медикаментів немає... У батька бронхіт і ми з мамою чуємо як «свистять» його легені... Це тяжко, жахливо. Тоді я вперше за війну плакала... Від безвихідного становища.

У Миколаєві ми волонтерили. Збирали одяг, їжу, воду, усе, що могли купували у магазинах. У телеграмі є група, де написано, що і кому потрібно, то ми займалися цим. Їздили до волонтерського центру, копали пісок, глину, кидали у мішки, зав'язували і грузили у великі машини. Це все відправляли на блокпости, хлопці там їх же і будували. Розбирали та сортували речі. Цілі машини, фури одягу, постільної білизни і все, що люди знаходили і чим змогли допомогти.

Кожного ранку і ночі ми з друзями та знайомими «відмічаємось» у групі. Пишуть: «Ви як?» і у відповідь: «Тихо», «Живі» або «Гучно». У дні війни я зрозуміла хто друг, а хто мій і УКРАЇНСЬКИЙ ворог. Так жахливо, коли людина, з якою у тебе до війни були найкращі відносини, зараз твій ворог. Чому? Казав мені речі на кшталт: «Лучше было бы сдать Николаев и не париться, были бы все целые и здоровые. Русские же наши братья, мы же братский народ. Если на них с оружием не идти, они не тронут и все. Мне лично все равно, кто тут будет – украинская нация или русская, мы все одинаковые. И вообще я не понимаю за что идти и воевать, отдавать свою жизнь, бред какой-то». До цього він мені розповідав, що Путін все каже правильно... І я здала свого «друга» поліції. До цього часу не відповідає. І я вважаю, що зробила правильно.

Побачивши Бучу, Маріуполь, Ірпінь... Ми вже точно знаємо, що орки тупі, нікчемні тварюки, які хочуть просто нас, українців, до єдиної душі вбити. Коли ми дізнались, що орки гвалтували, знущались над дівчатами, жінками, я просто не тямала себе від люті. Мені було так страшно, що я вночі хотіла піти збрити своє волосся, затягнути груди еластичним бинтом, щоб бути схожою на хлопця. Та наші ЗСУ постійно відбивали атаки в сторону Миколаєва. І мене попускало. Жаль, біль душі і серця за людей, що були вбиті у муках, болить і сьогодні. Ця рана назавжди...

Я розповідаю усе це у 56-й день війни. Вчора більшість людей виїхали, тому що почалися знову сильні обстріли. А ми вже і перестали забувати як це, але даремно. Тривоги по 5 раз на день. Вночі знову не спиться, бо неможливо.

Три дні назад о 6-й ранку, орки напевно дуже люблять цей час, ми ще спали, та проснулись від сильного гулу та шуму. Це була ракета, воно було так гучно, що ми думали, це по нас. Моя мама розмовляла з батьком та каже: «Якщо це по нас, то бувай...» І тоді емоції від того, що ти зараз можеш померти, і від того, що не можеш сказати батькові «бувай», змішались. Три секунди, щоб усе життя пролетіло перед очима, три. Та ракета пролетіла над нами і влучила десь далеко... Після такого хочеться стати на коліна та плакати.

Наразі ми без води. Усе місто орки лишили без води, розбомбивши водогінну трубу одному з сіл Миколаївської області. Та погода – за нас, тому що ми хоча б можемо набирати воду з ливнів, у відра, ванни, миски, баклажки. Дуже чекали дощу та поруч є річка. Варити їжу можна на дощовій воді. Іржаву воду, що набиралась у бочки, ми використовуємо для поливу городу, бо багато розсади. Вчора до нас приїжджала водовозка з питною водою, люди йшли хто з чим: бутилки, баклажки, банки, відра, навіть ванни брали з собою на колесах. Це наша реальність у 21 столітті.

Ми зараз не волонтеримо, та постійно нашим захисникам відправляємо гроші і стараємось бути сильним тилом. До речі, моя мама – лікар, вона рятує людей у цей складний час. Моя сім'я – соціально активна, та і я не хочу відставати від них. Ми у Миколаєві впевнені у перемозі. Нікуди не збираємось їхати та робимо усе, що від нас залежить, для скорішої перемоги».

Про війну говорити потрібно. Ми повинні. Повинен говорити увесь світ. Бо те, що зараз відбувається, – повторення історії! Теж саме, що було у Другій світовій війні. Тільки там була німецька пропаганда, а тут російська. Теж диктатор. Теж хоче завоювати увесь світ. І так далі.

Щоб цього не повторювалось, увесь світ повинен знати про це і говорити. Це не так далеко від них, як здається. Майбутнє покоління і так буде знати про це. Я зараз порівнюю себе і мою прабабусю, яка була дитиною Другої світової війни. Вона багато розповідала історій за роки війни. У нас також будуть діти, які будуть знати про це жахіття. І їм це потрібно знати. Бо знання формують саму людину. Це розуміння, хто такі наші сусіди, чому так сталося. І що потрібно, щоб такого більше не було... Ми і майбутнє покоління повинні знати свою історію. Щоб не було, як у расії.